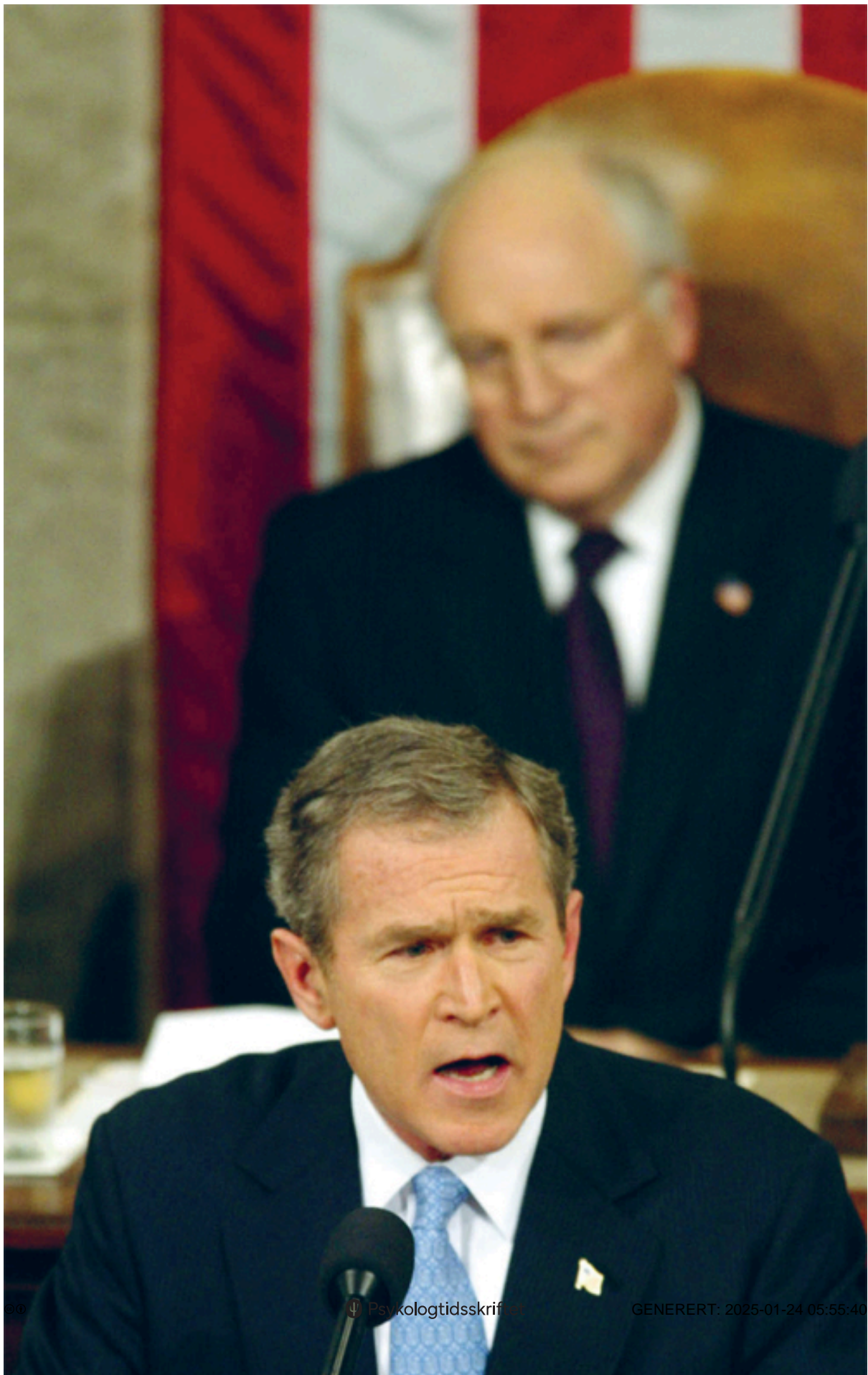

Medansvar, oss og de andre

Arne Klyve

Undervisningssjef i Stiftelsen Bergensklinikkene

Ugjerningene 22. juli kan best forstås hvis vi klarer å bygge bro mellom det individuelle, det samfunnsmessige og det politiske. Kanskje har jeg underbetont det individuelle og det psykologiske.

MEDANSVAR: 29. Januar 2002. Med visepresident Dick Cheney i ryggen utpeker president George W. Bush Iran, Irak og Nord-Korea som hovedpunktene i en akse av ondskap. En nasjon som påberoper seg retten til å definere verden, har et medansvar i Behring Brevviks kristenfundamentalistiske, krigerske og antiislamistiske næringskjede, skriver Arne Klyve.

Foto: AP Photo / Doug Mills

DEBATT: 22. JULI

Hvordan forstå 22. juli-terroren? Arne Klyve hevdet i januarutgaven at ugjerningene måtte forstås også på bakgrunn av marginaliseringen av en gruppe unge menn. Innlegget utløste debatt. I juliutgaven skrev blogger Bjørn Stærk blant annet: «Jeg er redd jeg tilhører dem Klyve ser på som sine fiender».

Diskusjonen om medansvar for ugjerningene 22.7. er viktig. Den ene grøften er å sette punktum ved drapsmannen og si at alt snakk om medansvar er saken uvedkommende. Den andre grøften er å utvanne medansvaret slik at flasketuten peker på for mange. Minst ett av innleggene i juliutgaven hører til i den siste kategorien. Her er en oppklaring: Alle som er kritiske til muslimsk tro og utøvelse, er motstandere av feminisme eller deler av den, og som befinner seg på den politiske høyresiden, er selvsagt ikke medansvarlige for udåden. Det ville i så fall ramme majoriteten av norsk befolkning. Én person bærer det strafferettslige hovedansvaret, mange har et moralsk medansvar, og kanskje finnes det også et «gråsonansvar». Grensene og sammenhengene er ikke krystallklare.

Jeg holder fast ved at gjerningsmannens tankegods må forstås i en større sammenheng

Mobbing og medansvar

La meg trekke inn et annet fenomen: mobbing i skolen, der medansvar hyppig tematiseres. I denne sammenhengen trekker jeg det inn for å anskueliggjøre kjeden av mulige medansvarlige. Mobberer har et hovedansvar, sies det. Men hva om skolen ikke har et forsvarlig fysisk og psykososialt miljø for elevene?

Da kan skoleledere ifølge opplæringsloven § 9a stå strafferettslig ansvarlig. Lærere som ikke tar tak i fenomenet, og elever som er tilskuere til mobbing, har også et medansvar. Hva med skolens støtteapparat; hvorfor har ikke mobberer og mobbeofferet fått hjelp med strevet sitt tidligere? Hva med foreldre til mobbere, til mobbeoffer og foreldre til de som ikke blir mobbet? Noen mener til og med at mobbeofferet har et medansvar. Hva med lokalpolitikere som ikke gir skolen rammer til å håndtere dette på en god måte, eller en regjering som prioriterer det for lavt? Og hva med alle utstemmingsprogrammene på TV der voksne programledere omtaler deltakere med sjofle og krenkende karakteristikk? Hva lærer barn og unge av dette? Og så videre.

